

Registreringsrapport

Med funn av automatisk fredete kulturminner.

Kulturminneundersøkelser for gnr. 24
bnr. 1 – Kvestad gård

Ås Kommune

Kristin Orvik
Arkeologisk feltenhet, Akershus fylkeskommune

Innhold

Innledning.....	2
Funnoversikt.....	2
Landskap og kulturmiljø.....	3
Berørte gårder.....	5
Detaljkart.....	6
Faste funn/løsfunn.....	7
Oldsaksfunn på de berørte gårdene.....	7
Metode.....	8
Overflateregistrering.....	8
Prøvestikking.....	8
Strandlinjekurve.....	9
Funn.....	10
ID 174501 Steinalderlokalitet 24/1 Kvestad.....	12
ID 174502 Funnsted 24/1 Kvestad.....	15
Vedlegg:.....	16
Funnliste.....	16
Fotoliste.....	16
Kartliste.....	16
Registreringsskjema nyregistreringer (fra Askeladden).....	17

Innledning

Bakgrunn for registreringen av automatisk fredete kulturminner er nydyrking på 24/1, Kvestad gård, Ås kommune. Registreringen oppfyller undersøkelsesplikten i henhold til kulturminnelovens § 9. Utgiftene til registreringen dekkes av tiltakshaver jf. Kml § 10. Registreringen ble gjennomført av Kristin Orvik i perioden 26.09.13- 10.10.13. Det ble registrert et automatisk fredet kulturminne og et ikke fredet løsfunn.

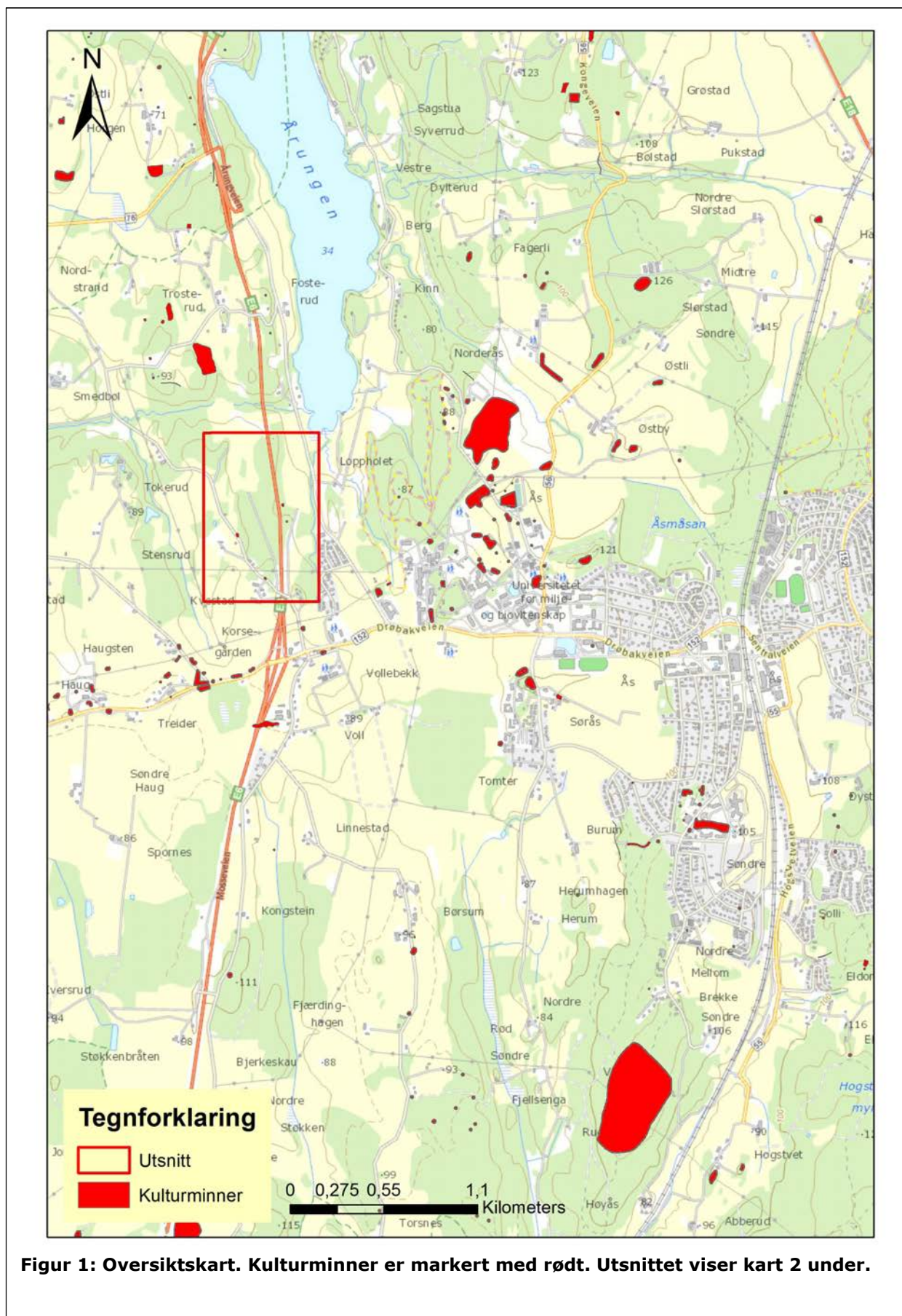
Det ble benyttet to ukeverk i felt og to dagsverk og en time til for- og etterarbeid, til sammen 12 dagsverk og en time. I samband med registreringen ble det benyttet gravemaskin i 2,5 timer. Maskinfører var Morten Løken.

Det gjøres oppmerksom på at ID-nr 174501 er automatisk fredet.

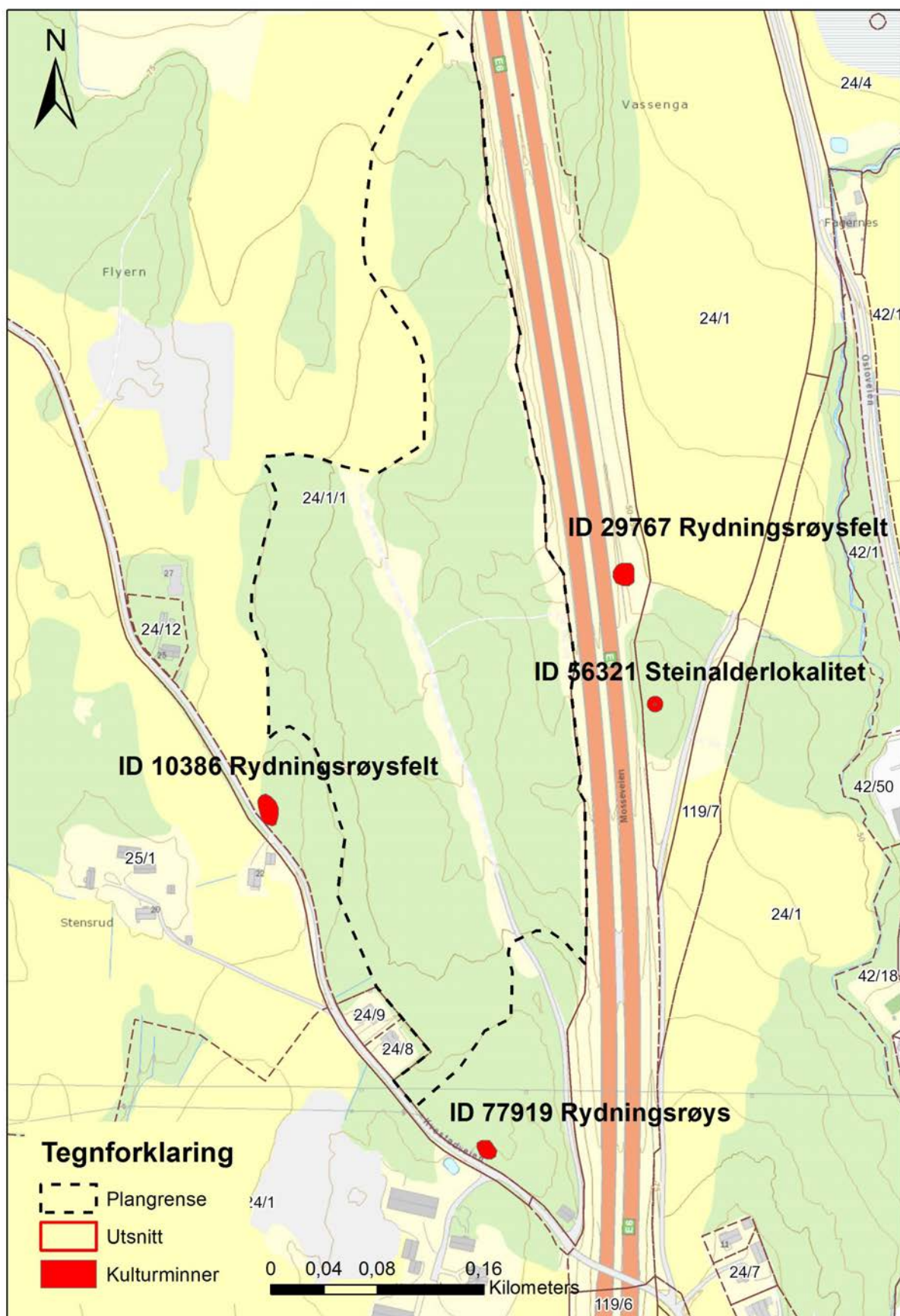
Funnoversikt

ID.nr	Kulturminnetype	Vernestatus	Beskrivelse	Datering	Gbnr./navn
174501	Steinalderlokalitet	Automatisk fredet	Tre positive prøvestikk	Steinalder	24/1 Kvestad
174502	Funnsted	Ikke fredet	Funn av flint i prøvestikk	Steinalder	24/1 Kvestad

Landskap og kulturmiljø

Figur 2: Oversiktskart med nærmeste kulturminne markert, og planområdet avmerket med sort stiplet linje

Berørte gårder

Oversikt over gårder berørt av reguleringsplanen

ØK-kart	Gårdsnr. /-navn.	Bruksnr./-navn
CO039-5-1	24 Kvestad	1

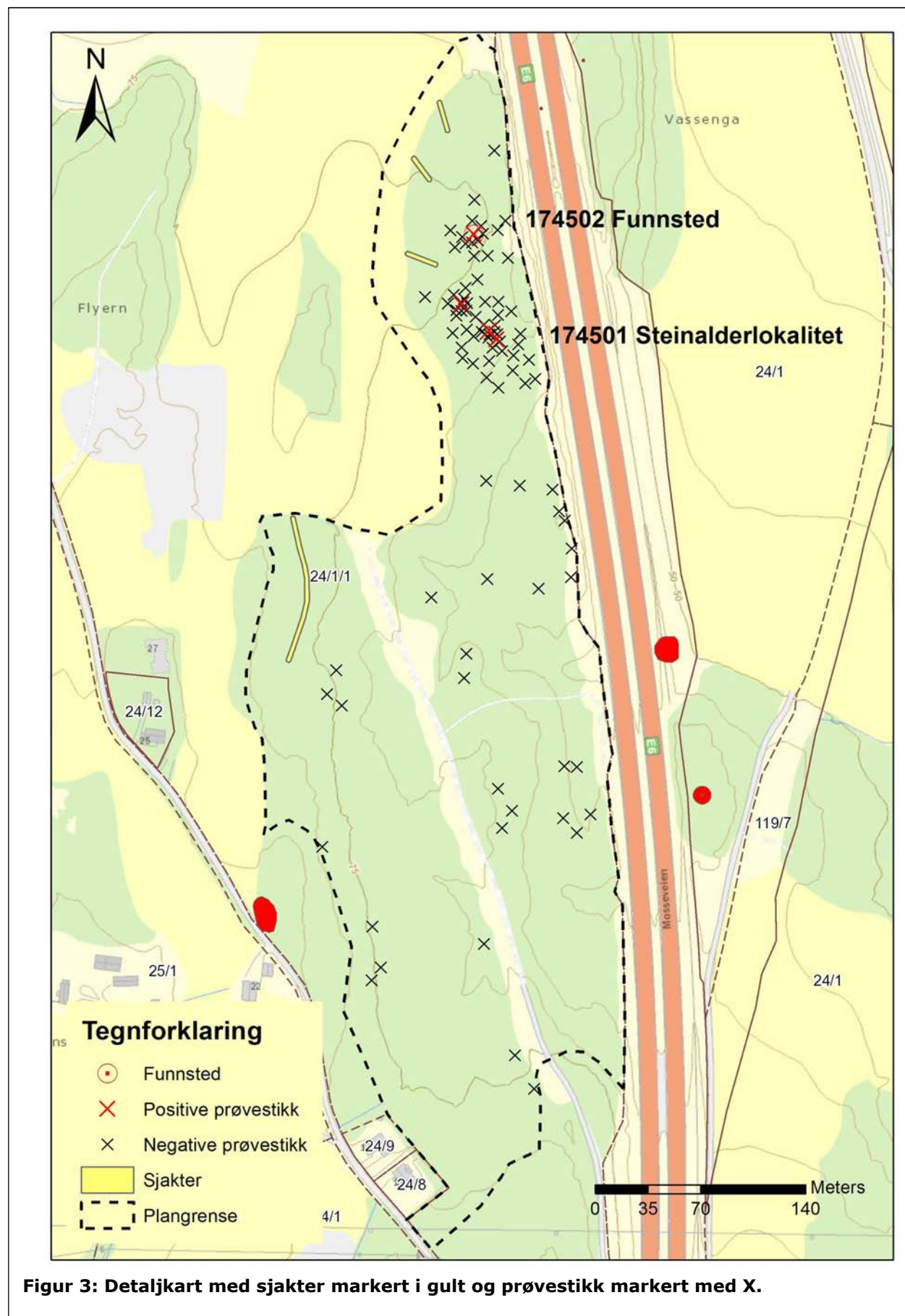
Planområdet består av utmark og grenser mot E6 i øst og dyrket mark i nord og vest. Terrenget er kupert, med en høyde i nord og noe flatere terreng i sør. Berg er synlig i dagen i hele planområdet. Området har tidligere bestått av plantet skog som er hugget ned og det har nå vokst frem bringebærkratt, bregner, mindre busker og gress. Vegetasjonen er tidvis veldig tett. Undergrunnen varierer mellom sand, silt og leire. Enkelte områder består hovedsakelig av leire og er dårlig drenert. Undergrunnen inneholder få større steiner, mens mengden småstein i undergrunnen varierer.

Foto 1: Østre del av planområde. Sett mot nord.

Detaljkart

Steds- og gårdsnavn

Gårdsnavnene i et område kan i mange tilfeller fortelle oss mye om bosetningshistorien. Enkelte navn kan knyttes opp til bestemte tidsrom. Andre ganger kan de fortelle om karakteristiske naturtrekk som i dag er tapt eller gi informasjon om aktivitet området eller gården der har vært knyttet til.

Grunnlaget for den tradisjonelle gårdsnavskronologien er opplysninger innsamlet og systematisert av Oluf Rygh (1898a-b). Ryghs opplysninger om stedsnavnene og de eldste skriftlige navnbeleggene gir sammen med kjente kulturminner, oldsaksfunn og topografi et utgangspunkt for videre diskusjon av bebyggelsens alder.

Gårdsnavn: Kvestad. Gårdsnavnet består av to ledd **Kve**, som kan komme fra elvenavnet *Kvaða* eller *Kvæða*, og **stad**, opprinnelig *Staðir*, som betyr stad og bustad. Siste ledd var i bruk mellom år 400 og 1000 e.kr. Dette indikerer at gården kan ha vært ryddet i jernalderen. Gården er første gang nevnt i skriftlige kilder i Diplomatarium Norvegicum i 1389.

Utdrag fra Rygh "Norske Gaardnavne"

24. Kvestad. Udt. kvé:2sta. -- Kweastadher (Akk.) [DN. III 361, 1389](#) i Kueastadom (søndre) RB. 135. Kuastadt 1578. Questad 1593. Questadt 1600.1/1. 1616. Qvæstad 1723.

De ældste af de anførte Former forbyde at sætte Navnet i Forbindelse med Elvenavnet Kvaða eller Kvæða (Bd. I S. 58). Jeg ved intet ellers at anføre til dets Oplysning, uden Muligheden for, at det kunde være samme Navn som Kvistad paa Inderøen (skr. Kvístaðir i Olaf d. hell. Saga) og i Hjørundfjord (or Kuistoðum [DN. III 132, 1324](#), jfr. det tabte Kuia-stader i Guldalen (AB. 45); disse Navne ere heller ikke forklarede.

Faste funn/løsfunn

De nærmeste kulturminnene består av tre røysfelt (ID 10386, 77919 og 29767) og en steinalderlokalitet (ID 56321). I tillegg er to nærtliggende steinalderlokaliteter grad ut av Kulturhistorisk museum (se under). Røysfeltene har uavklart vernestatus, mens steinalderlokaliteten er automatisk fredet.

Oldsaksfunn på de berørte gårdene

Det er gjort to utgravninger på Kvestad gård i 1996 i forbindelse med bygging av E6/Dobbeltsporprosjektet. Lokalitetene har ID 46572 og 16982 i Askeladden. Disse lokalitetene ligger øst-nordøst for nordre del av planområdet. De dateres til Nøstvetperioden i eldre steinalder.

C-nr./R. nr.	Utdrag fra Universitetets tilvekstkatalog
C.39899 a-an	Funn fra steinalder lokaliteten Lok. 2 på KVESTAD, G.NR. 24, B.NR. 1, ÅS KOMMUNE, AKERSHUS, utgravd i forbindelse med E6/Dobbeltsporprosjektet. Feltarbeidet ble utført i perioden 22.07.-09.08.1996, jfr. innberetning i Top.ark. ved Katherine Bless Karlsen. Lokaliteten ligger på 60 - 62 m.o.h. og har trolig vært strandbundet. Den kan strandlinjedateres til første halvdel av eldre steinalders periode 3, Nøstvet, 7300-7000 år før nåtid . Lokaliteten ble delundersøkt. Det påviste funnområdet var vel 800 m ² , men kan være større. Det ble gjort spredte funn av skjørbrænte stein, men det ble ikke påvist kulturlag eller konkrete strukturer. Lokaliteten er publisert i Varia 44 (1997).
C.39900a- bk	Funn fra steinalder lokaliteten Lok. 3 på KVESTAD, G.NR. 24, B.NR. 1, ÅS KOMMUNE, AKERSHUS, utgravd i forbindelse med E6/Dobbeltsporprosjektet. Feltarbeidet ble utført i perioden 31.08.-06.09.1996. Innberetning i Top.ark. ved Katherine Bless Karlsen. Lokaliteten ligger på ca. 66,5 - 67,5 m.o.h. og har trolig vært strandbundet. Den kan strandlinjedateres til fase 3, Nøstvet. En 14C-datering gav resultatet 7435±70 før nåtid, kalibrert 6380-6190 f. Kr. Funnområdet var vel 500 m ² og omfattet en markert funnkonsentrasjon på vel 102 m ² med et omliggende, mindre funntett område i vest og syd. Det ble ikke påvist kulturlag eller konkrete strukturer. I tilknytning til funnkonsentrasjonen ble det funnet varierende mengder skjørbrænt stein, men uten å danne konsentrasjoner. Boplassflaten (området rundt funnkonsentrasjonen) syntes å være ryddet for større stein i forkant av bosetningen. Lokaliteten er publisert i Varia 44 (1997).

Metode

Overflateregistrering

I skog og utmark blir området befart til fots og gjennomgått systematisk visuelt for å se etter synlige kulturminner som gravhauger/røyser, steinstrenger, kullgroper, tjæremiler, tufter, hulveier osv. Kulturminnene vil fortegne seg som fordypninger, forhøyninger eller som steinansamlinger der størrelse, beliggenhet og form kan gi informasjon om den aktiviteten som har vært i området.

Undergrunnen blir sondert ved hjelp av jordbor, en ca. 1 meter lang metallstang der det er frest ut et spor som gjør det mulig å ta ut en profil av undergrunnen. Overflatebefaringen er også et planleggingsredskap for den videre undersøkelsen. Områdets topografi, undergrunn og plassering i forhold til kjente funn i nærområdet vurderes. Aktuelle lokaliseringsfaktorer varierer etter landskapsutnyttelse og erverv til forskjellige tider, og landskapet kan ha forandret seg mye frem til i dag.

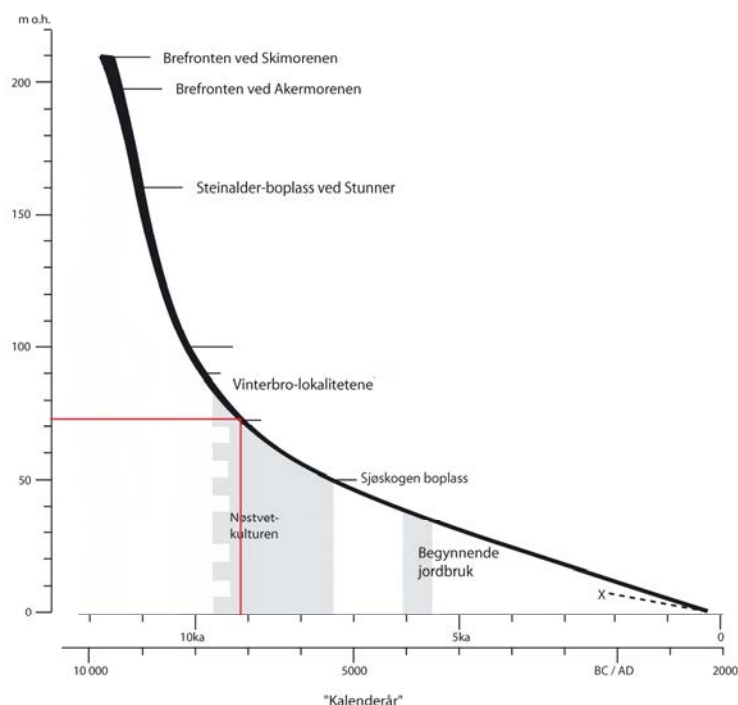
Prøvestikking

For å lete etter steinalderboplasser og for å lese den horisontale stratigrafien i undergrunnen er det vanlig å grave prøvestikk. Prøvestikk er ca. 40 x 40 cm store hull som graves med spade ned i antatt steril undergrunn. Hullene graves sjiktvis etter stratigrafi slik at en får god kontroll på hvor i prøvestikket eventuelle funn ligger. Massene blir fortrinnsvis vannsåldet hvis dette er mulig, hvis ikke tørrsåldet. Det blir brukt 4 mm nettingsåld, slik at funn i form av

redskaper, avfall etter redskapsproduksjon, brente bein, kull osv. blir liggende lett synlig igjen i sålet. Det ble satt 94 prøvestikk.

Strandlinjekurve

Et hjelpemiddel som benyttes i forbindelse med arkeologiske registreringer er strandlinjekurver. Som følge av havstigning og landheving har havnivået endret seg gjennom hele forhistorien. Da isen begynte å smelte etter siste istid steg havet relativt raskt, men samtidig begynte også landet å heve seg på grunn av mindre trykk fra isen. Resultatet ble en påfølgende regresjon av havnivået som har vart helt frem til i dag og som fortsatt er i virke, om enn med forminsket styrke. I Akershus ligger de forhistoriske strandlinjene derfor alltid høyere enn dagens havnivå.

Figur 4: Strandlinjekurve for Akershus. Den røde markeringen viser høyde over havet og datering for ID 174501.

Funn

Det ble gjort funn av flint i fire prøvestikk. Prøvestikkene er spredt ut over et større område i nordlig del av planområdet. Tre av funnene danner en steinalderlokalitet med ID 174501. Det siste funnet ligger omtrent 40 meter nord for lokaliteten og er tatt inn som et funnsted med ID 174502, da det ikke ble gjort flere funn i nærheten. Det ble ikke gjort teknologiske funn som kan dateres typologisk. Lokaliteten (ID 174501) er strandlinjedatert til første del av Nøstvetperioden (eldre steinalder, fase 2), ca. 7000 f.kr. Denne dateringen tar forbehold om at lokaliteten har vært strandbunden.

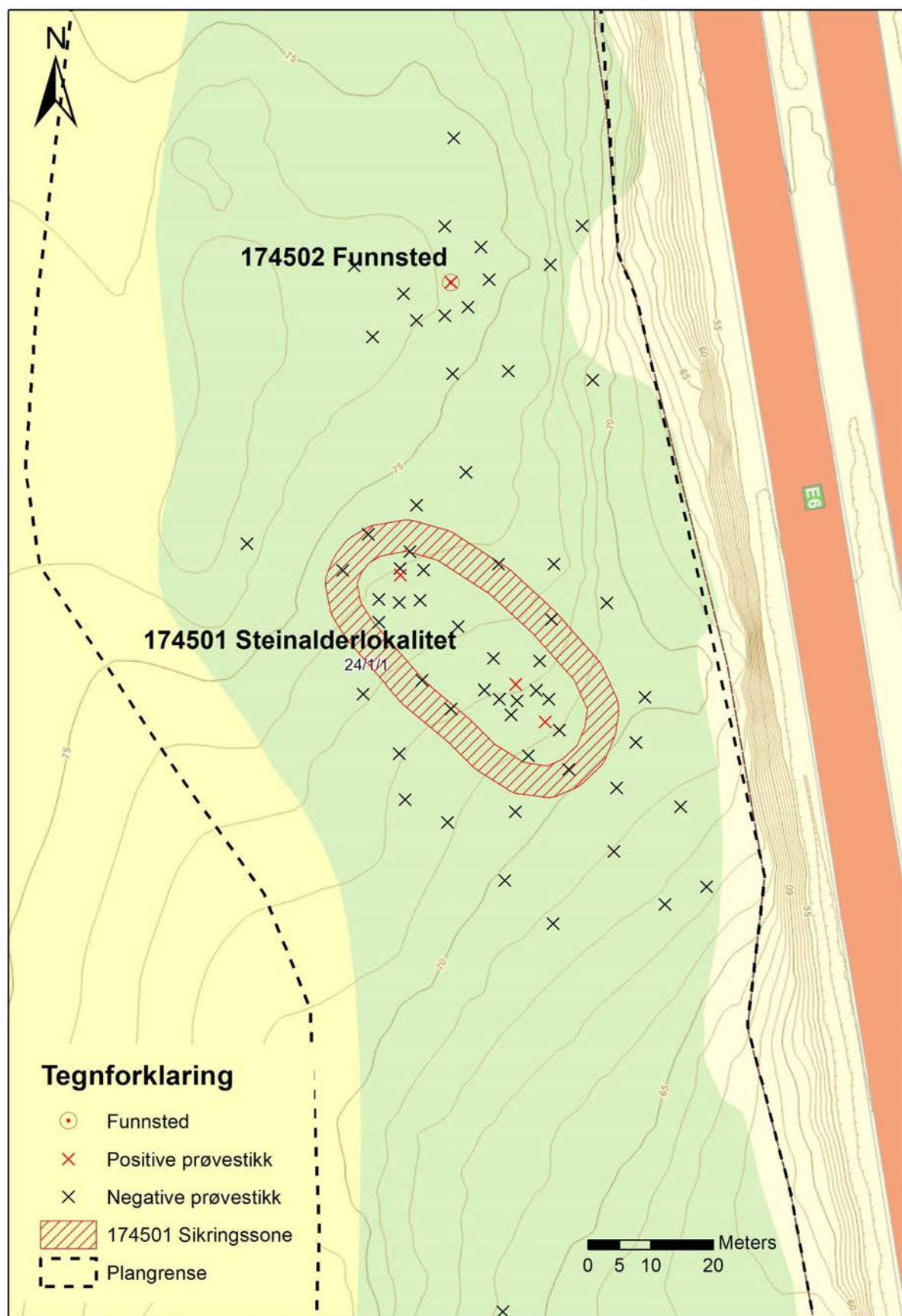
Tidslinje

10 000 f.Kr.		4 000 f.Kr.					1 800 f.Kr.		500 f.Kr.		0		550		1030	
8 300		6 500		4 700			3 650 3300 2700 2350		1100				400		800	
Fase 1	Fase 2	Fase 3	Fase 4	TN I	TN II	MN A	MN B	SN	Eldre BA I-III	Yngre BA IV-VI	Førromersk jernalder	Romersk jernalder	Folkevandring	Merovingertid	Vikingtid	
Eldre steinalder				Yngre steinalder				Bronsealder		Eldre jernalder				Yngre jernalder		

ID 174501   ...

... Datering basert på strandlinje (70-75 m.o.h.).

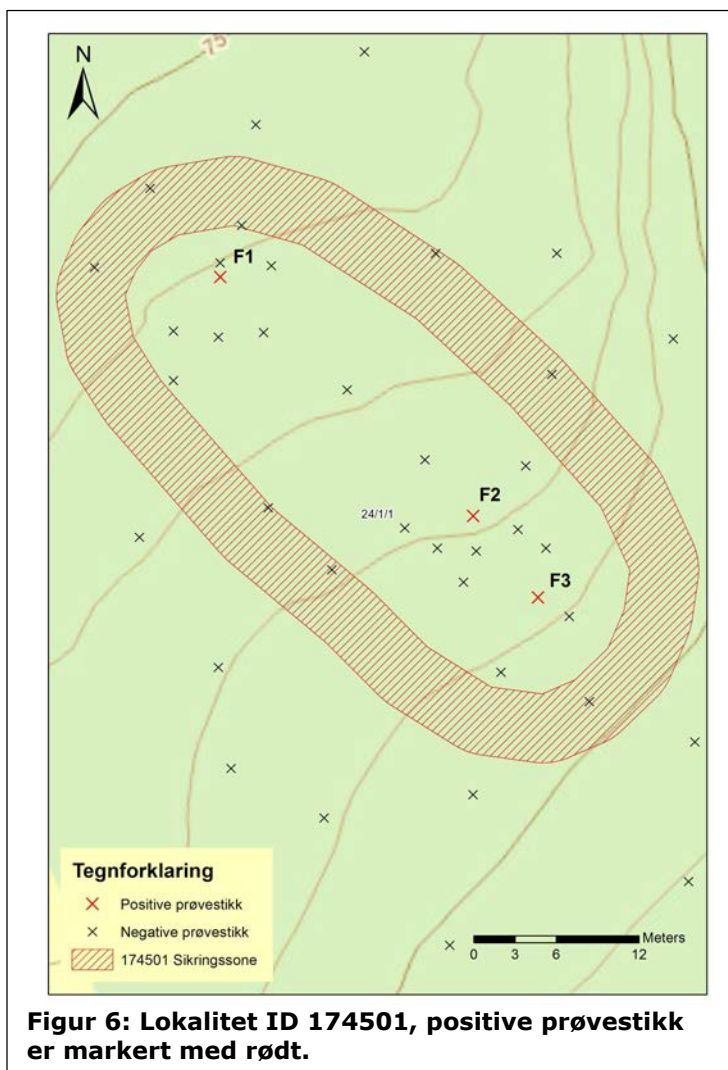

Figur 5: Oversikt over Steinalderlokalitet (ID 174501) og Funnsted (ID 174502).

ID 174501 Steinalderlokalitet 24/1 Kvestad

Type	Antall
Positive prøvestikk	3
Flintfunn	3

Lokaliteten ligger på 70-75 m.o.h. på en stor flate som heller svakt mot sørøst. Flaten er tett bevoskt med bringebærkratt, busker og små trær, og dermed uoversiktelig. Omtrent 30 meter mot nordøst er berg synlig i dagen og terrenget faller, men det er usikkert hvor mye av terrenget her som ble berørt av byggingen av E6. Terrenget stiger mot nordvest. 30-40 meter fra lokaliteten ligger en topp og terrenget nord for denne faller igjen. Omtrent 50 meter sørvest for lokaliteten blir undergrunnen fuktig og leireholdig. Ut over dette kan ikke lokaliteten topografisk avgrenses. Lokaliteten er derfor konsentrert rundt de positive prøvestikkene. Det ble gjort funn av to fragmenter og ett avslag i totalt tre positive prøvestikk. Det ble stukket tett rundt de positive prøvestikkene uten at dette resulterte i flere funn. I flere av de negative prøvestikkene innenfor lokaliteten var massene mer leireholdig og dårligere drenert enn i de positive prøvestikkene.

Foto 2: Nordvestre del av lok. 174501. På grunn av tett vegetasjon (bakgrunnen i bildet) var det ikke mulig å ta et oversiktsbilde av lokaliteten. F1 er synlig midt på bildet.

F1 Prøvestikk

Prøvestikket er 30 cm. dypt. Flintfunnet ble gjort på 15 cm. dybde. Det funnførende laget består av 20 cm. lys grå leireholdig silt med småstein (1-5 cm. i diameter). Undergrunnen består av lys gul siltholdig leire og over det funnførende laget ligger det 10 cm. med brungrå masser og torv.

Foto 3: Flintavslag fra F1.

F2 Prøvestikk

Prøvestikket er 40 cm. dypt. Flintfunnet ble gjort på 22-25 cm. dybde. Det funnførende laget består av 15 cm. grov sand, iblandet noe silt og leire. Laget har gråbrun farge og inneholder småstein (1-5 cm. i diameter). Undergrunnen

består av lys gul sandholdig leire og over det funnførende laget ligger det 12 cm med brunrå humusholdige masser og torv.

Foto 4: Flintfragment fra F2.

F3 Prøvestikk

Prøvestikket er 45 cm. dypt. Flintfunnet ble gjort på 22-25 cm. dybde. Det funnførende laget består av 15 cm. grov fuktig sand, iblandet noe silt og leire. Laget har gråbrun farge og inneholder småstein (1-5 cm. i diameter).

Undergrunnen består av lys gul sandholdig leire og over det funnførende laget ligger det 15 cm med brunrå humusholdige masser og torv.

Foto 5: Flintfragment fra F3.

ID 174502 Funnsted 24/1 Kvestad

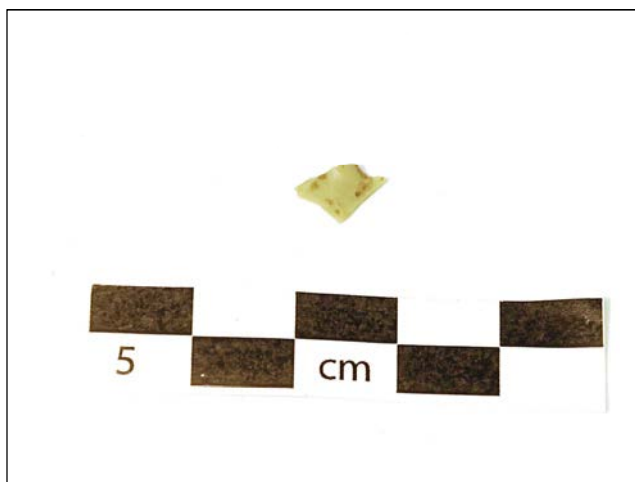
Løsfunnet ble gjort på en mindre flate mellom to nord-sørgående bergrygger. Flaten er steinholdig, og det var i flere prøvestikk lite masser over berg/stein. Massene består av sand og leireblandet sand. Nord for flaten består massene av leire. Flaten er tett beveget med bregner og små busker /trær.

Foto 6: Flaten med funnstedet (174502). Prøvesticket er markert med kulturminnebånd (hvit og rød) og er svakt synlig litt bak til venstre på bildet. Sett mot vest-sørvest.

F1 Løsfunn

Prøvesticket var 15-20 cm. dypt. Flintfunnet ble gjort på 8 cm. dybde, i overgangen mellom torv og brune humusholdige masser over og gulbrun sand under. I bunn av prøvesticket ligger flere store steiner.

Foto 7: Løsfunn (ID 174502).

Vedlegg:**Funnliste**

ID nr.	Nr	Materiale	Type	Største mål
174501	F1	Flint	1 avslag	1,7 cm
	F2	Flint	1 fragment	2,8 cm
	F3	Flint	1 fragment	1,4 cm
174502 (løsfunn)	F1	Flint	1 avslag	1 cm

Fotoliste

Foto 1: Østre del av planområde. Sett mot nord.....	5
Foto 2: Nordvestre del av lok. 174501. På grunn av tett vegetasjon (bakgrunnen i bildet) var det ikke mulig å ta et oversiktsbilde av lokaliteten. F1 er synlig midt på bildet.....	13
Foto 3: Flintavslag fra F1.....	13
Foto 4: Flintfragment fra F2.....	14
Foto 5: Flintfragment fra F3.....	14
Foto 6: Flaten med funnstedet (174502). Prøvestikket er markert med kulturminnebånd (hvit og rød) og er svakt synlig litt bak til venstre på bildet. Sett mot vest-sørvest.	15
Foto 7: Løsfunn (ID 174502).	15

Kartliste

Figur 1: Oversiktskart. Kulturminner er markert med rødt. Utsnittet viser kart 2 under.....	3
Figur 2: Oversiktskart med nærmeste kulturminne markert, og planområdet avmerket med sort stiplet linje.....	4
Figur 3: Detaljkart med sjakter markert i gult og prøvestikk markert med X.	6
Figur 4: Strandlinjekurve for Akershus. Den røde markeringen viser høyde over havet og datering for ID 174501.	9
Figur 5: Oversikt over Steinalderlokalitet (ID 174501) og Funnsted (ID 174502).	11
Figur 6: Lokalitet ID 174501, positive prøvestikk er markert med rødt.	12

Registreringsskjema nyregistreringer (fra Askeladden)

174501 - Bosetning-aktivitetsområde

Steinalderlokalitet med tre positive prøvestikk. En flint i hvert ps.

Klassifisering

Kategori: Arkeologisk minne

Art: Bosetning-aktivitetsområde

Opprinnelig funksjon: -

Nåværende funksjon: -

Stedfesting

Fylke: Akershus

Kommune: Ås

Gårdsnavn:

X:260287, Y: 6622655

Eiendomsopplysninger

Eiendom		Eier
Kommune: Ås	Bruksnavn: KVESTAD	LØKEN KARL MAGNUS
Gnr: 24 Festen: 0 Bnr: 1 Seksjonsnr: 0		

Oppretting og ansvar

Registrert: kristin orvik - 13.01.2014

Inntastet: kristin orvik - 13.01.2014

Ansvarlig organisasjon: Akershus fylkeskommune

Vernestatus

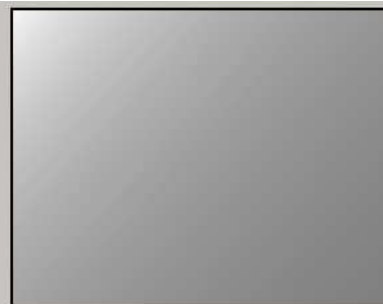
Vernetype: Automatisk fredet

Tilhørende enkeltminner

ID	Navn	Kategori	Vernetype	Registrert
174501-1	Aktivitetsområde	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	13.01.2014

174502 - Bosetning-aktivitetsområde

Funn av en flint i prøvestikk

Klassifisering

Kategori: Arkeologisk minne

Art: Funnsted

Opprinnelig funksjon: -

Nåværende funksjon: -

Stedfesting

Fylke: Akershus

Kommune: Ås

Gårdsnavn:

X:260284, Y: 6622715

Eiendomsopplysninger

Eiendom		Eier
Kommune: Ås	Bruksnavn: KVESTAD	LØKEN KARL MAGNUS
Gnr: 24 Fester: 0 Bnr: 1 Seksjonsnr: 0		

Oppretting og ansvar

Registrert: kristin orvik - 13.01.2014

Inntastet: kristin orvik - 13.01.2014

Ansvarlig organisasjon: Akershus fylkeskommune

Vernestatus

Verneype: Ikke fredet

Tilhørende enkeltminner

ID	Navn	Kategori	Vernetype	Registrert
174502-1	Løsfunn	Arkeologisk minne	Ikke fredet	13.01.2014